

Извршена је анализа рукописа превода уџбеника *Историја 6, уџбеник са одабраним историјским изворима за шести разред основне школе*, аутори др Ивана Коматина, Јелена Јеврић, Емина Живковић, Љиљана Недовић, др Радомир Ј. Поповић, Klett д.о.о. Београд, на словачки језик.

Констатује се да је горе наведени уџбеник *Историја 6, уџбеник са одабраним историјским изворима за шести разред основне школе*, превод Уџбеника истих аутора, издатог на српском језику, издавача Klett д.о.о. Београд, којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00103/2019-07.

Уџбеник је садржински подељен на четири дела: *Епоха средњег и новог века (увод)*, *Стварање Европе (Рани средњи век)*, *Врхунац Европе у средњем веку (Позни средњи век)*, и *Нова Европа и почетак модерног доба (Рани нови век)*. На крају уџбеника налази се *Речник појмова*.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Наставно средство поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4.

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које је потребно исправити :

- На корицама уџбеника наводе се титуле аутора уџбеника за разлику од издања на српском језику; број шест наводи се словима уместо цифром („ Učebnica s vybranými historickými prameňmi pre 6. ročník základnej školy “ уместо „ Učebnica s vybranými historickými prameňmi pre šiesty ročník základnej školy “ и „ Ivana Komatina, ... , Radomir J. Popović “ уместо „ Dr. Ivana Komatina, ... , Dr. Radomir J. Popović “);
- страна 2 – превод скраћенице назива издавача није адекватан („ Vydavateľstvo Klett, s. r. o. “ уместо „ Vydavateľstvo Klett, d.o.o. “);
- страна 4 – у садржају је код превода назива лекције Таласи нових сеоба – Викинзи и Мађари изостављен превод речи иза повлаке („ Vlna nového sťahovania – Vikingovia a Maďari “ уместо „ Vlna nového sťahovania _ “);
- страна 7 – у Водичу кроз уџбеник тамним словима није истакнут појам „ илустрација “ („ ... romosou ilustrácií ... “ уместо „ ... romosou ilustrácií .. “);
- страна 9 – непотребна употреба знакова интерпункције, зареза и тачке („ pred n.l.; 1. rok; 1914-1918 “ уместо („ pred n.l.; 1. rok; 1914-1918 “);
- страна 11 – изостављање године – 1492.г („ Tak sa roku 1492 Krištof Kolumbus, ... “ уместо „ Tak _ Krištof Kolumbus, ... “);
- страна 11 – неадекватан превод реченице која се односи на нови век („ V novoveku Európania odhalili nové kontinenty (Ameriku a Austráliu). Boli vytvorené podmienky pre ďaleké cesty, spoznávanie nových a miešanie rôznych národov. “ уместо „ V novoveku je prvýkrát možné vnímať celú planétu Zem, tiež spoznať a miešať rôzne národy. “);
- страна 13 – неадекватан превод речи врлина („ ... na základe správania a cností, ... “ уместо „ ... na základe správania a schopností, ... “);
- страна 22 – употреба малог слова б уместо великог („ ... cez Bránu národov a ich nájazdy ... “ уместо „ ... cez bránu národov a ich nájazdy ... “);
- страна 24 – у тексту налога је непотребно додат број стране 23 јер на наведеној страни (карти) нису јасно истакнути географски појмови на које налог упућује:

Карпати и река Дњепар („ Na mape nachádzajúcej sa na strane 22 pozri, ...“
уместо

„ Na mapách nachádzajúcich sa na strane 22 a 23 pozri, ...“);

- страна 28 – употреба неправилног облика речи („ Naturálne hospodárstvo – zatvorená forma výroby, ... “ уместо „ Naturálne hospodárstvo – zatvorená formy výroby, ... “);
- страна 29 – у тексту тамним словима није истакнут појам сениор („ Vysoký šľachtic – **senior** ...“ уместо „ Vysoký šľachtic – senior ...“);
- страна 31 – правописна грешка у наслову лекције („ RYTIERI “ уместо „ RYTIERY“);
- страна 31 – текст испод илустрације није дат косим словима („ *Rytieri v boji* ... “ уместо „ Rytieri v boji ... “);
- страна 32 – превод кључног појма кмет дат је у множини уместо у једнини („ poddaný “ уместо „ poddaní “);
- страна 36 – текст поред илустрације странице византијског рукописа је спојен, без размака међу речима („ Strana z jedného byzantského rukopisu písaného gréckou abecedou, ktorý opisuje život Alexandra Veľkého. “ уместо „Stranazjednéhobyzantskéhorukopispísanéhogréckoualfabetou,ktorýopisuježivotAlexandraVeľkého.“);
- страна 37, 38 – текст испод илустрације није дат косим словим („ *Chlodovikov krst*, ...“ уместо „ Chlodovikov krst, ...“; „ *Karol Veľký*, ...“ уместо „ Karol Veľký, ...“ и „ *Korunovanie Karola Veľkého za cisára*,... “ уместо „ Korunovanie Karola Veľkého za cisára, ... “);
- страна 39 – у тексту су тамним словима непотребно истакнуте поједине речи („ ... dvore v **Aachene** ...“ уместо „ ... dvore v Aachene ...“);
- страна 40 – употреба великог слова С уместо малог („ Európsky zápis z X. storočia, ...“ уместо „ Európsky zápis z X. Storočia, ...“);
- страна 43 – сувишан текст у загради код илустрације цара Константина VII („ (car Konstantin VII. Porfyrogenet, X. storočie)“);
- страна 44 – појам Власи истакнут је тамним словима у погрешној реченици („ Slovania Romanov nazývali **Vlasi** (Valasi) “ уместо „ Keďže sa vo vrchovatých oblastiach Vlasi ...“);
- страна 45 – појмови Авари, Франци и Бугари нису у тексту истакнути тамним словима („ Na severe od Srbov žili **Avari**, ktorých koncom VIII. storočia zničili **Frankovia**. **Bulhari** osídlili ...“ уместо „ Na severe od Srbov žili Avari, ktorých koncom VIII. storočia zničili Frankovia. Bulhari osídlili ...“);
- страна 46 – употреба малог слова х уместо великог („ V Historickom múzeu Srbska...“ уместо „ V historickom múzeu Srbska ...“);
- страна 46 – текст поред илустрација није дат косим словима („ *Srbskí vyslanci pred byzantským cisárom v IX. storočí*, ...“ уместо „ Srbskí vyslanci pred byzantským cisárom v IX. storočí, ...“ и „ ... z *Manasiovej kroniky*, ...“ уместо „ ... z Manasiovej kroniky, ... “);
- страна 46 – погрешна година крунисања Михаила и име кнеза Михаила је непотребно истакнуто тамним словима („ Mihailo roku 1078 dostal od pápeža kráľovskú korunu ...“ уместо „ Mihailo roku 1077 dostal od pápeža kráľovskú korunu...“);

- страна 47 – у реченици је изостављен превод речи политички („ ... začína svoj samostatný politický rozvoj.“ уместо „ ... začína svoj samostatný _ rozvoj.“);
- страна 49 – наслов одломка није дат косим словима („ ... z *Milánskeho ediktu* ...“ уместо „ ... z Milánskeho ediktu ...“);
- страна 50 – употреба великог слова м уместо малог; грчка реч монахос није дата италиком („ mních, mníška - z gréckeho slova *monachos*, ...“ уместо „ Mních, mníška - ... z gréckeho slova *monachos*, ...“);
- страна 51 – текст испод илустрације није дат косим словим („ *Krst franského panovníka*, ...“ уместо „ *Krst franského panovníka*, ...“ и „ *Prenasledovanie heretikov*, ...“ уместо „ *Prenasledovanie heretikov*, ...“);
- страна 51 – појам јеретици у тексту није истакнут тамним словима („ ... jeho príslušníkov nazývali **heretici**.“ уместо „ ... jeho príslušníkov nazývali heretici.“);
- страна 52 – појам schizma није истакнут косим словима („ ... z gréckeho slova *schizma*-...“ уместо „ ... z gréckeho slova schizma - ...“);
- страна 52 – спајање речи у реченици („ ... lebo obyvateľstvo tohto mesta kládlo odpor.“ уместо „ ... lebo obyvateľstvo tohto mesta kládlo odpor.“);
- страна 54, 55 – појмови Куран, Тора, Талмуд, Милански едикт нису истакнут косим словима („ *Korán* je svätá ...“ уместо „ Korán je svätá ...“; „ ... *Korán* je základom ...“ уместо „ ... Korán je základom ...“; „ Svätá kniha islamu je *Korán*.“ уместо „ Svätá kniha islamu je Korán.“; „ Svätá kniha judaizmu je *Tora*.“ уместо „ Svätá kniha judaizmu je Tora.“; „ Svätá kniha Židov sa nazýva *Tora* ...“ уместо „ Svätá kniha Židov sa nazýva Tora ...“; „ ... v stredoveku vznikol aj *Talmud*, ...“ уместо „ ... v stredoveku vznikol aj Talmud, ...“; „ Po vydaní *Milánskeho ediktu* ...“ уместо „ Po vydaní Milánskeho ediktu...“);
- страна 56 – употреба великог слова а уместо малог („ Altun – alem mešita ...“ уместо „ Altun – Alem mešita ...“);
- страна 57 – текст поред илустрације није дат косим словим („ *Cisár Hérakleios slávnostne vnáša kríž do Jeruzalemu*, ...“ уместо „ Cisár Hérakleios slávnostne vnáša kríž do Jeruzalemu, ...“);
- страна 58 – текст поред илустрације није дат косим словим и погрешан век настанка илустрације („ *Cyril a Metod*, ilustrácia z XI. storočia “ уместо „ Cyril a Metod, ilustrácia z IX. storočia “);
- страна 58 – неадекватан превод назива дела „ Повести о словима “, словна грешка и текст није дат косим словима („ ... z *Povesti o písmenách*. “ уместо „ ... z Povesti Juž slovách. “);
- страна 58 – неадекватан превод текста који се налази испод карте („ Slovanská misia Cyrila a Metóda, 863 – 869 “ уместо „ Cyril a Metod, ilustrácia z IX. storočia “);
- на страни 58, у првом пасусу потребно је болдовати речи „Ѣирило и Методије“;

- страна 59, 60 – текст није дат косим словима („ Sv. Cyril a Metod v Ríme, ...“ уместо „Sv. Cyril a Metod v Ríme, ...“; „ Cyril a Metod so svojimi žiakmi, ...“ уместо „Cyrl a Metod so svojimi žiakmi, ...“; „ Mariánsky evanjeliár, ... “ уместо „Mariánsky evanjeliár, ...“; „ ... Miroslavov evanjeliár ... “ уместо „ ... Miroslavov evanjeliár ...“; „ Asemanov evanjeliár, ...“ уместо „Asemanov evanjeliár, ...“; „ Vukanov evanjeliár, ...“ уместо „Vukanov evanjeliár, ...“);
- страна 60 – знак интерпункције, зарез, на почетку реда („ ich misia bola predsa úspešná. “ уместо „ ich misia bola predsa úspešná. “);
- страна 62 – текст поред илустрације није дат косим словим („ Príchod Maďarov do Panónskej nížiny, ...“ уместо „Príchod Maďarov do Panónskej nížiny, ...“);
- страна 63 – текст поред илустрације дат је косим словим у потпуности („ Pútnici v Ríme, stredoveká ilustrácia “ уместо „Pútnici v Ríme, stredoveká ilustrácia “);
- страна 64 – спајање речи („1. Odkiaľ Vikingovia ...“ уместо „1. Odkiaľ Vikingovia ...“);
- страна 67 – словна грешка, непотребно слово м („ b) Bulharský panovník, ...“ уместо „ b) Bulharským panovník, ...“);
- страна 67 – словна грешка, слово Б уместо слова В („ c) Hérakleiosa a Vasileusa I.“ уместо „ c) Hérakleiosa a Basileusa I.“);
- страна 70 – изостављен је превод текста у загради испод слика у задатку бр.14 ((данас Немачка), (данас Израел), (данас Саудијска Арабија));
- страна 70 – граматички неправилан назив за Кабу („ Kaaba, Мекка “ уместо „ Kába, Мекка “);
- страна 71 – укрштеницу је потребно дорадити, поља нису адекватно обележана (усправно 21 и 87 као и 7 водоравно укрштеница не садржи, поља не одговарају решењима итд.);
- страна 73 – спајање речи („ Korunovanie francúzskeho kráľa Karola VI. ...“ уместо „ Korunovanie francúzskeho kráľa Karola VI. ...“);
- страна 78 – неправилан облик речи („ ... od moci väčšiny feudálnych monarchií ...“ уместо „ ... od moci väčšiny feudálnych monarchij ...“);
- страна 78 – неадекватан превод текста испод илустрација („ Normanské vojsko a vojvoda Viliam v bitke pri Hastings, výkres na tapisérii z XI. storočia “ уместо „ Normanské vojsko a vojvoda Viliam predstavený na lodiach “);
- страна 79, 82 – у тексту појам Велика повеља слобода није истакнут косим словима („ Veľká listina slobôd je dokument ... “ уместо „ Veľká listina slobôd je dokument ... “);

„Ako *Veľká listina slobôd* mohla ...“ umesto „Ako Veľká listina slobôd mohla ...“;

„*Veľkou listinou slobôd* sa začal ...“ umesto „Veľkou listinou slobôd sa začal ...“;

„V Anglicku v roku 1215 bola donesená *Veľká listina slobôd*.“ umesto „V Anglicku v roku 1215 bola donesená Veľká listina slobôd.“;

„3. Vysvetli prečo je dôležitý dokument *Veľká listina slobôd*.“ umesto „3. Vysvetli prečo je dôležitý dokument Veľká listina slobôd.“);

- strana 82, 89 – nepotreban razmak između речи и знака интерпункције („... Múr nárekov, ktorý sa nachádza ...“ umesto „... Múr nárekov ktorý sa nachádza ...“; „Po vyslobodení z temnice, Nemanja ...“ umesto „Po vyslobodení z temnice Nemanja ...“);

- strana 90 – неадекватан превод налога поред карте („Porovnaj územie Srbska v XII. a XIII. storočí s mapou dnešného Srbska, vytlačenej na priesvitnom papieri“ umesto

„Srbsko počas Stefana Nemanju, Nemanjove dočasné dobýjania, Srbsko počas Stefana Nemanjića“);

- strana 92, 94 – неакцентовање речи („Na ktoré mestá sa myslí, keď ...“ umesto „Na ktoré mestá sa myslí, keď ...“; „... a územné rozšírenie štátu ...“ umesto „... a územne rozšírenie štátu ...“; „... vzal si mníšske meno Simeon.“ umesto „... vzal si mníšske meno Simeon.“);

- strana 93 – појам аутокефална (црква) није истакнут црвеним словима („... založiť **autokefálnu** (samostatnú) cirkev.“ umesto „... založiť autokefálnu (samostatnú) cirkev.“);

- strana 94 – назив Мироточиви дат је косим словима („Oslavuje sa ako Sv. Simeon Mirotočivi.“ umesto „Oslavuje sa ako Sv. Simeon Mirotočivi.“);

- на страни 94 са историјске карте потребно је уклонити знак и натпис „Пелистер“;

- strana 103 – текст није дат италиком („... pod názvom *Orgovánové dni*, ...“ umesto „... pod názvom Orgovánové dni, ...“; „... manifestácia *Dni kráľovnej Jeleny*?“ umesto

„... manifestácia Dni kráľovnej Jeleny?“, „*Orgovánové dni*, Kraljevo“ umesto

„Orgovánové dni, Kraljevo“; „*Dni kráľovnej Jeleny*, monastier Gradac“ umesto „Dni kráľovnej Jeleny, monastier Gradac“; „*Orgovánové dni*, Maglič“ umesto „Orgovánové dni, Maglič“);

- strana 103 – нетачан век настанка иконе („... Dečani, detail ikony XVI. storočia“ umesto „... Dečani, detail ikony XV. storočia“);

- strana 107 – део текста није истакнут тамним односно косим словима

(„ ... **korunovaný za cára** na Veľkú noc ...“ вместо „ ... korunovaný za cára na Veľkú noc ...“); „ ... ako **cár Srbov a Grékov**.“ вместо „ ... ako cár Srbov a Grékov.“; „ **Ženba cára Dušana**, ...“ вместо „ Ženba cára Dušana, ...“; „ **Príchod cára Dušana do Dubrovníka**, ...“ вместо „ Príchod cára Dušana do Dubrovníka, ...“;

„ **Korunovanie cára Dušana**, ...“ вместо „ Korunovanie cára Dušana, ...“);

- страна 108, 109 – текст није истакнут косим словима („ ... zbierku zákonov – **Dušanov zákonník**.“ вместо „ ... zbierku zákonov – Dušanov zákonník.“; „ **Dušanov zákonník**, jeden ...“ вместо „ Dušanov zákonník, jeden ...“; „ ... úryvok z **Dušanovho zákonníka** ...“ вместо „ ... úryvok z Dušanovho zákonníka ...“; „ **Dušanovým zákonníkom** boli ...“ вместо „ Dušanovým zákonníkom boli ...“; „ ... zbierku zákonov – **Dušanov zákonník**.“ вместо „ ... zbierku zákonov – Dušanov zákonník.“; „ 6. Kedy a prečo bol donesený **Dušanov zákonník**? “ вместо „ 6. Kedy a prečo bol donesený Dušanov zákonník? “);

- страна 111 – тврдње под г и е нису преведене у целости („ Rozvoj baníctva počas kráľa Uroša I. podmienil rozvoj miest. “ вместо „ Rozvoj baníctva počas kráľa Uroša I. podmienil rozvoj _ “; „ Stefan Dušan na sneme v Sofii vyniesol **Dušanov zákonník**.“ вместо „ Stefan Dušan na sneme v Sofii vyniesol _ zákonník.“);

- страна 111 – изостављен превод речи донета и текст није истакнут косим словима

(„ Vynesená **Veľká charta slobôd** “ вместо „ _ Veľká charta slobôd “; „Vynesený **Dušanov zákonník** “ вместо „ Vynesený Dušanov zákonník “);

- страна 112 – изостављен је превод тврдње „ Ктитор је: а) оснивач задужбине б) издавач повеља “;

- страна 112, 113 – текст није истакнут косим словима („ **Chrestomania prameňov pre všeobecné dejiny stredoveku**, ...“ вместо „ Chrestomania prameňov pre všeobecné dejiny stredoveku, ...“; „ **George Pachymeres**, byzantský historik “ вместо „ George Pachymeres, byzantský historik “; „ **Nicephorus Gregoras**, byzantský historik, ...“ вместо „ Nicephorus Gregoras, byzantský historik, ...“);

- страна 113 – неадекватан превод назива државе („ ... erb Republiky Srbsko “ вместо

„ ... erb Srbskej republiky “);

- страна 113 – словна грешка, изостављено слово л и део превода текста („ Peniaz kráľa Radoslava, syna kráľa Stefana Prvokorunovaného “ вместо „ Peniaz kráľa Radosava _ “);

- страна 116, 118, 120 – текст није истакнут косим словима („ ... vyčlenili **grécke oblasti**, ...“ вместо „ ... vyčlenili grécke oblasti, ...“; „ **Zápis hilandárskeho mnícha Isaiu, XIV. storočie** “ вместо „ Zápis hilandárskeho mnícha Isaiu, XIV. storočie “; „ ... z epickej básne **Uroš a Mrnjavčevići**. “ вместо „ ... z epickej básne Uroš a Mrnjavčevići. “);

- страна 116 – назив области Косово и Метохија није преведен у целости („ ... časťou srbského cárstva – Kosovom a Metóchiou, Macedónskom a Sätou Horou.“
уместо
„ ... časťou srbského cárstva – Kosovom , Macedónskom a Sätou Horou.“);
- страна 118 – непостојање размака међу речима односно речи и знака интерпункције („ ... kráľ Vukašin prišiel ...“ уместо „ ... kráľVukašin prišiel ...“; „ ... nástupcu trónu. V epických ...“ уместо „ ... nástupcu trónu.V epických ...“);
- страна 118 – неадекватан превод легенде на карти („ Menenie nadvlády srbských a albánskych oblastných pánov “ уместо „ Oblasti pod nadvládou oblastných srbských pánov “; „ Územie pod nadvládou srbských oblastných pánov “ уместо „ Balkánske štáty po bitke na Marici “);
- страна 119 – нетачан превод актера поделе грчких области („ ... medzi sebou si rozdelili príbuzní cára Uroša, ...“ уместо „ ... medzi sebou si rozdelili Dušanovi príbuzní,...“);
- страна 119 – непотребно акцентовање речи („ ... aby nastolil novú dynastiu ...“
уместо
„ ... aby nastolil novú dynastiu ...“);
- страна 121 – непостојање размака између речи и знака интерпункције
(„ ... Carihradu, to mesto ...“ уместо „ ... Carihradu,to mesto ...“);
- страна 123 – текст није истакнут косим словима („ Konštantín Filozof, *Život despota Stefana*, XV. storočie “ уместо „ Konštantín Filozof, Život despota Stefana, XV. storočie“);
- страна 124 – непотпун назив и титула владара („ ... bosenský kráľ Tvrtko I. Kotromanić.“ уместо „ ... bosenský bán Tvrtko Kotromanić.“);
- страна 126 – текст није истакнут косим словима („ ... úryvky z *Chvály kniežaťovi Lazarovi*, ...“ уместо („ ... úryvky z *Chvály kniežaťovi Lazarovi*, ...“);
- страна 127 – непостојање размака између речи и знака интерпункције („ ... s Mongolmi (Tatármí)? Aké zmeny ...“ уместо („ ... s Mongolmi (Tatármí)?Aké zmeny...“);
- страна 127 – словна грешка, непотребно понављање предлога у реченици („ O rok neskôr po bitke ...“ уместо „ O rok neskôr po po bitke ...“);
- страна 129 – словна грешка, слово p уместо e („ Čo si si všimol vôkol monastierského kostola? “ уместо „ Čo si si všimol vôkol monastierskoho kostola? “);
- страна 129 – неакцентовање речи („ Prečo dnes výraz „ resavska škola “ má inakší ...“ уместо „ Prečo dnes výraz „ resavska škola “ má minakší ...“);
- страна 131 – неадекватна употреба везника („ Prvým a najvýznamnejším ...“

уместо

„ Prvým i najvýznamnejším ...“);

- страна 131 – размак између речи и знака интерпункције („ ... zvaný Skenderbeg, ktorý...“ уместо „ ... zvaný Skenderbeg , ktorý ...“);
- страна 132 – нетачан податак у вези године заузимања Херцег Новог („ ... dobyli roku 1482.“ уместо „ ... dobyli roku 1462.“);
- страна 132 – текст није истакнут косим словима („ Pevnosť *Forte Mare* ...“ уместо „ Pevnosť Forte Mare ...“);
- страна 133 – неакцентовање речи („ ... nachádzali sídelné mestá srbského despotstva? “ уместо „ ... nachádzali sídelné mesta srbského despotstva? “);
- страна 138 – непотребно истицање заменице тамним црвеним словима („ ... nech ho **začmudia**.“ уместо „ ... nech ho **začmudia**.“);
- страна 138 – замена појмова код објашњавања непознатих речи („ začmudiť – odymiť, krátko vystaviť slabému dymu “ уместо „ odymiť - krátko vystaviť slabému dymu“);
- страна 141 – правописна грешка, употреба малог слова б у називу насеља („ Novo Brdo bolo jedno z najrozvinutejších ...“ уместо „ Novo brdo bolo jedno z najrozvinutejších ...“);
- страна 142 – нетачна година почетка другог путовања Светога Саве („ Na ďalšie cetovanie sa vydal v roku 1234, keď ...“ уместо „ Na ďalšie cetovanie sa vydal v roku 1233, keď ...“);
- страна 143 – нетачна година почетка путовања Светог Саве васељенским патријарсима („ ... 1234-1235 “ уместо „ ... 1233-1235 “);
- страна 143 – текст није истакнут косим словима и употребљен је погрешан знак интерпункције, зарез („ ... knihu pod názvom *Milión*. V nej ...“ уместо „ ... knihu pod názvom Milión, V nej ...“);
- страна 145, 146 – словна грешка, замењена слова к и с односно изостављено слово т („ Arabská kultúrna oblasť “ уместо „ Arabksá kultúrna oblasť “; „ Kostol Krista Pantokratora, ... “ уместо „ Kostol Krista Panokratora, ... “);
- страна 147 – појам теологија истакнут је у тексту црвеним словима на погрешном месту („ ... sa vyučovala **teológia**, ...“ уместо „ ... hudba, teológia a história.“);
- страна 148 – текст није истакнут косим словима („ *Miroslavovo evanjelium* je najstarší...“ уместо „ Miroslavovo evanjelium je najstarší ...“; „ *Miroslavovo evanjelium*, XII. storočie “ уместо „ Miroslavovo evanjelium, XII. storočie “);
- страна 150 – појам китор истакнут је црвеним уместо црним словима („ ... sa

nazýva **ktitor**. “ вместо „ ... sa nazýva **ktitor**. “);

- страна 152 – неакцентовање речи и изостављање знака интерпункције („ ... historické mestá, stavby, ktorých zachovanie ...“ вместо „ ... historické mestá, stavby_ ktorých zachovanie ...“);
- страна 153 – проширивање задатка бр.1, уводи се значење појмова шегрт и калфа
(„ d) učeň e) tovariš “);
- страна 153 – превод друге тврдње је непотребно промењен („ Strýc Simeon sa pokúsil vziať trón cárovi Urošovi “ вместо „ Dušanov polubrat Simeon sa pokúsil vziať trón cárovi Urošovi“);
- страна 157 – текст није истакнут косим словима („ Konstantin Mihajlović, *Spomienky janičiara* “ вместо „ Konstantin Mihajlović, Spomienky janičiara “);
- страна 158 – укрштеницу је потребно дорадити, поља за попуњавање су превише ситна и погрешно обележена (поље бр.81 и 7 водоравно не постоји), бројеви су тешко читљиви, решења не одговарају пољима;
- страна 161 – некоришћење родно осетљивог језика („ Za pomoci učiteľa/ky fyziky...“ вместо „ Za pomoci učiteľa_ fyziky...“);
- страна 162 – непотребан размак између слова („ ... Blízkeho Východu ...“ вместо „ ... Blízkeho V_ýchodu ...“);
- страна 172 – израз развој градова није истакнут тамним словима („ ...s procesom **rozvoja miest**.“ вместо „ ...s procesom rozvoja miest.“);
- страна 173 – тамним словима је непотребно истакнуто више речи поред појма робови, већи размак између речи („ ... bolo premieňané na **otrokov**, ...“ вместо „ ... bolo **premieňané na_ otrokov**, ...“);
- страна 176 – текст није истакнут косим словима („ *humanus* – ľudský “ вместо „ humanus – ľudský “);
- страна 177, 178 – у тексту је додат век настанка дела Божанствена комедија и Владалац („ ... **Dante Alighieri**. “ вместо „ **Dante Alighieri** (XIII. storočie).“);
„ **Niccoló Machiavelli** vo svojom diele ...“ вместо „ **Niccoló Machiavelli** (XVI. storočie) vo svojom diele ...“);
- страна 179 – у преводу је изостављена реч ликовни (уметници) („ Najznámejší výtvarní umelci ...“ вместо „ Najznámejší _ umelci ...“);
- страна 181 – употреба сувишног префикса („ ... keby nebol získal podporu ...“ вместо „ ... keby nebol nezískal podporu ...“);

- страна 183 – некоришћење родно осетљивог језика („ Porozprávaj sa s učiteľom/kou náboženstva ...“ уместо „ Porozprávaj sa s učiteľom_ náboženstva ...“);
- страна 192 – у тексту је додато објашњење значења речи султан („ Slovo sultán je arabského pôvodu a znamená cisár.“);
- страна 195 – као период ратовања Османског царства и Хабзбуршке монархије наводи се крај XV - крај XVIII века („ ... od konca XV. do konca XVIII. storočia sa viedli viaceré vojny.“);
- страна 195, 196, 201 – размак између речи и знака интерпункције („ ... dobyť Viedeň. Habsburgovci ...“ уместо „ ... dobyť Viedeň _ Habsburgovci ...“; „ ... podmanenú ráju. Vojny ...“ уместо „ ... podmanenú ráju.Vojny ...“; „ ... dokedy trvala Viedenská vojna ...“ уместо „ ... dokedy trvalaViedenská vojna ...“; „ tlačiarne boli zatvorené, knihy boli ...“ уместо „ tlačiarne boli zatvorené _ knihy boli ...“);
- страна 199 – неакцентовање речи („ Mnohé cukroviny a jedlá, ...“ уместо „ Mnohé cukroviny a jedla, ...“);
- страна 204 – у наслову је изостављена година – 1739. („ Druhé sťahovanie Srbov roku 1739 “ уместо „ Druhé sťahovanie Srbov _ “);
- страна 204, 208 – текст није истакнут косим словима, изостављање текста испод илустрације слике Сеоба Срба („ ... *Portrét patriarchu Arsenija III., Čarnojevića* “ уместо „ ... Portrét patriarchu Arsenija III., Čarnojevića “; „ Paja Jovanović, *Sťahovanie Srbov* “; „ ... z talianskeho slova *bocca* ...“ уместо „ ... z talianskeho slova bocca ... “);
- страна 207 – појам ускоци у тексту је истакнут великим словима („ ... boli **uskokmi.**“ уместо „ ... boli USKOKMI.“);
- страна 210 – погрешно је дата година пада Источног римског царства – 145.г. („ 1453 Pád Východorímskej ríše “ уместо „ 145 Pád Východorímskej ríše “);
- страна 212 – у задатку бр. 11 унакрсно је промењен текст који се наводи под тачкама 32. и 36;
- страна 215 – укрштеницу је потребно поново дорадити јер садржи безброј грешака нпр. усправно се наводе бројеви 41 и 31 који не постоје у укрштеници; осим броја 2 и 9 остали бројеви нису обележени у укрштеници за решавање усправно; број слова решења се не уклапа у предвиђена поља; број 13 водоравно није обележен итд.;
- страна 224 – презимена наставница нису преведена у складу са граматиком словачког језика („ Vojana Stevanović_, Slađana Denić_ Davidovski_, Danijela Maksimović_, Brankica Božanić_“).
- провидне карте за поређење територија из прилога уџбеника нису преведене на словачки језик.

- текст на корицама са задње стране није преведен.

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Реченична конструкција је правилна и јасна, у складу са узрастом ученика, што доприноси томе да градиво буде разумљиво ученицима којима је намењено.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Употребљен је научни стил, а у складу са градивом и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4. Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником. Непознате или мање познате речи прецизно су објашњене у Регистру појмова.

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке:

- страна 216 – у речнику појмова наводи се појам анатомија који није садржан у речнику појмова у уџбенику штампаном на српском језику;
- објашњење за појмове скиптар и штампарска преса у преводу су два пута преведени са сличним значењем („ anatómia“; „ žezlo – Kresťanské jablko “; „ tlačiarenský lis – kníhtlačiareň “);
- код објашњења појма Арбанас у преводу се наводи да је то стари римски назив уместо српски назив за Албанце („ starý rýmsky názov ...“);
- објашњење појма мецена и султан је скраћено на превод прве реченице;
- код објашњења појма Византија у преводу се као освајачи наводе Турци Селџуци уместо Турци Османлије као у оригиналу;
- употреба великог слова уместо малог („ letopisy – Spisy “, „ nadpisy – Texty “, „ otroctvo – Americký kontinet “, „ zákony – Dokumenty “);
- нетачан век Велике сеобе народа (од IV – VII века).

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4. Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

НАПОМЕНА: Приликом оцењивања уочене су следеће грешке у горе наведеном уџбенику на српском језику:

- на 68. страни, друштвена игра „шах“ је нетачно описана као арапска, пошто потиче из Персије (персијска);

- на страни 91 нетачно је наведено да је Стефан Немања поклонио две фоке Фридриху 1. Барбароси, јер је заправо било обрнуто (грешка у уџбенику на српском језику),
- страна 103 – интерпункција на крају реченице, упитник („ Зашто се баш у манастиру Градац, а не у манастиру Сопоћани организује манифестација Дани краљице Јелене.“);
- страна 111 – тврдње су обележене два пута истим словом г, за обележавање задње тврдње потребно је употребити слово е;
- страна 123 – текст испод слике манастира Раваница није истакнут тамним словима;
- страна 161 – у неким деловима уџбеника није коришћен родно осетљив језик, употребљена је само форма мушког рода („ Уз помоћ наставника физике ... “, „ Поразговарај са вероучитељем о томе ...“);
- на страни бр. 205, на историјској картиније тачно назначен положај насеља *Темишвар*/ и *В. Бечекерек*;
- страна 220 – у речнику појмова код појма ренесанса задње слово а није истакнуто тамним словом („ **ренесанса** “).